

Kamil Najjar

prezes zarządu Studenckiej Poradni Prawnej KA AFM

ORCID: 0000-0002-6231-8685

najjar.kamil@gmail.com

Działalność Studenckiej Poradni Prawnej w czasie pandemii COVID-19

2 marca 2020 r. do szpitala w Zielonej Górze trafił 66-letni mężczyzna, który wrócił do Polski z wyjazdu do Westfalii w Niemczech. Już po dwóch dniach został on pozytywnie zdiagnozowany na obecność nowego wówczas wirusa SARS-CoV-2, który budził postrach całego świata. Był to pierwszy w Polsce stwierdzony przypadek zakażenia. Od tamtego momentu liczba zachorowań zaczęła stale rosnąć. W związku z tym już 14 marca ogłoszono stan zagrożenia epidemicznego na terenie całego kraju, który obowiązywał do 20 marca, kiedy to zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia zaczął obowiązywać stan epidemii. Na granicach Polski wprowadzono kordon sanitarny, znacząco ograniczający m.in. ruch graniczny.

W tym okresie zostały zawieszony również wszystkie zajęcia dla studentów i uczestników innych form kształcenia prowadzonych w Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego. W związku z tym, dnia 11 marca 2020 r. działalność Studenckiej Poradni Prawnej KA prowadzona w dotychczasowej formie musiała zostać wstrzymana.

Uniwersyteckie kliniki prawa w całym kraju co do zasady przed wybuchem pandemii działały w formie stacjonarnej. Zainteresowany klient musiał udać się do danej poradni, gdzie studenci odbywający dyżur mogli z nim porozmawiać, wytłumaczyć mu zasady udzielania bezpłatnych porad prawnych i przyjąć jego zapytanie. Tak wyglądało to również w naszej poradni. Zdecydowana większość spraw prowadzonych przez Studencką Poradnię Prawną KA pochodziła od klientów, z którymi studenci mieli kontakt twarzą w twarz w pokoju poradni czy też w areszcie śledczym, gdzie członkowie sekcji karnej cyklicznie odbywali dyżury, przyjmując zapytania od osadzonych. Tradycyjne

funkcjonowanie organizacji stało się w obliczu obostrzeń epidemiologicznych niemożliwe, co znacząco utrudniło naszą pracę. Jednak taka sytuacja wcale nie sprawiła, że ubyło osób potrzebujących pomocy prawnej. W związku z tym, że misją naszej poradni jest przede wszystkim niesienie pomocy prawnej ludziom ubogim, szczególnie zagrożonym pozostawaniem na marginesie życia społecznego, tym bardziej byliśmy zobowiązani do przedsięwzięcia działań mających na celu ich ochronę. Wszelkie starania z naszej strony zostały przez to skierowane na dotarcie do nich nawet w ciężkich czasach obostrzeń pandemicznych.

Studencka Poradnia Prawna KA od lat przyjmowała zapytania nie tylko podczas stacjonarnych dyżurów w pokoju poradni czy areszcie. Zainteresowani naszą pomocą mogli się z nami kontaktować również wysyłając na nasz adres list bądź też maila na prowadzoną przez nas skrzynkę elektroniczną. Dzięki tym rozwiązaniom mogliśmy służyć pomocą prawną nawet w przypadku braku dyżurów. Niestety zawsze wiązało się to z wydłużeniem czasu przyjęcia i sporządzenia opinii prawnej, którego w wielu sprawach nasi klienci mają naprawdę niewiele. Brak bezpośredniego kontaktu z klientem często uniemożliwiał uzyskanie od niego wszelkich niezbędnych wyjaśnień co do sytuacji, którą opisywał przesyłając zgłoszenie, sprawiając tym samym, że przygotowując opinie prawną musieliśmy wielokrotnie wysłać do niego prośby o dodatkowe opisy sytuacji, czy też o dostanie nam kopii potrzebnych dokumentów. Oprócz tego przy każdym zgłoszeniu w takiej formie musieliśmy przed sporządzeniem porady odesłać do klienta kartę informacyjną w celu złożenia przez niego wymaganych prawem oświadczeń, umożliwiających nam zajęcie się jego sprawą. Jak nie trudno się domyślić, nie tylko jeszcze bardziej wydłużało to czas oczekiwania klienta na pomoc prawną, ale także znacznie utrudniało naszą pracę. Jak już wspominałem, klienci często potrzebują porady natychmiast, a takie procedury praktycznie uniemożliwiały nam pilne ruszenie z pomocą. W związku z powyższym musieliśmy pilnie wymyślić rozwiązanie, które chociaż w pewnym stopniu ułatwi nam wypełnianie misji Studenckiej Poradni Prawnej w dobie zagrożenia epidemiologicznego.

Wysiłkiem wielu ludzi zaangażowanych w naszą działalność *pro bono* już w okresie wakacyjnym ruszyła strona internetowa Studenckiej Poradni Prawnej, na której znajduje się formularz zgłoszeniowy. Wypełnienie go jest niezwykle proste i intuicyjne, a przy jego przesłaniu uzyskujemy wszelkie wymagane oświadczenia, pozwalające natychmiast zająć się sprawą. Po kilku miesiącach działania jest to obecnie główne źródło nowych porad. Klienci radzą sobie z wypełnieniem formularza, więc ze spokojem możemy uznać to za mały sukces naszej organizacji.

Ponadto wraz z początkiem semestru zimowego ruszyliśmy z innowacyjną formułą dyżurów online na platformie Zoom, poprzez którą studenci przed rozwiązaniem sprawy mają okazję na żywo porozmawiać z klientem, uspokoić go, a także w czasie rzeczywistym dopytać o kwestie, o których klient pisząc do nas nawet by nie pomyślał. Nie jest tajemnicą, że często osoby nie zajmujące się prawem pomijają kluczowe elementy sprawy, skupiając się bardziej na emocjach. Odkrycie takich detali, ale także wyklarowanie oczekiwań klienta co do konkretnej sprawy, wymaga jego poznania. Student musi poprowadzić z nim rozmowę w taki sposób, aby ten obdarzył go odpowiednim zaufaniem, co pozwoli na uzyskanie najważniejszych informacji. Dzięki dyżurom online jest to możliwe w prawie takim samym stopniu jak przed pandemią. Rozpoczynając działalność w takiej formie pokazujemy nowoczesne podejście do działalności uniwersyteckich klinik prawa, podkreślając tym samym, że Studencka Poradnia Prawna KA chce aktywnie pomagać nawet w czasie zagrożenia epidemiologicznego, nie ograniczając się wyłącznie do dotychczasowych dróg dotarcia do potrzebujących.

Jednak wszystkie starania ułatwiające kontakt ze Studencką Poradnią Prawną KA nie miałyby żadnego sensu, jeśli zainteresowani naszą pomocą nie wiedzieliby o tym. W obliczu licznych obostrzeń w przemieszczaniu się musieliśmy przenieść się do Internetu i tam rozpowszechnić naszą działalność. Od początku kadencji obecnego zarządu poradni głównym celem była jak najszerza jej promocja. Aktywnie zaczęliśmy udzielać się w sieci. Na naszej stronie www i na fanpage'u poradni na portalu Facebook pojawiają się – w formie cotygodniowego bloga – krótkie artykuły pisane przez naszych członków, które prostym językiem wyjaśniają bieżące zagadnienia związane z prawem, mogące dotyczyć potencjalnych klientów. Doskonale wpisuje się to w misję poradni, ponieważ regularnie tłumaczymy szerszej publiczności często skomplikowane problemy, których objaśnień ludzie w pierwszej kolejności poszukują właśnie w Internecie. Dzięki temu osoby, których zainteresuje artykuł, dowiadują się o nas. Poza tym naszą działalność wzbogacamy również o prowadzenie otwartych szkoleń. Dobrym przykładem jest tutaj szkolenie dla nowych studentów obcokrajowców z naszej uczelni, gdzie tłumaczymy takie kwestie jak: statut prawny cudzoziemca w Polsce, prawa i obowiązki przysługujące studentowi będącemu cudzoziemcem, czynności, które musi podjąć obcokrajowiec w celu uzyskania pracy, czy też jak wygląda ubezpieczenie społeczne i zdrowotne studenta w Polsce. To dzięki takim działaniom od 30 czerwca 2020 r. zwiększyliśmy zasięgi fanpage'a Studenckiej Poradni Prawnej KA o ponad 80% na portalu Facebook, co bezpośrednio przekłada się na liczbę przychodzących zapytań od osób,

które potrzebują pomocy prawnej. Po gwałtownym spadku nowych zgłoszeń związanym z zawieszeniem stacjonarnej działalności, teraz pomagamy nawet większej liczbie klientów miesięcznie niż przed wybuchem pandemii, podczas gdy wiele innych uniwersyteckich klinik prawa w Polsce od marca nie wznowiło swojej działalności.

Ważnym wyróżnieniem jest fakt, że mimo obostrzeń udało się przeprowadzić w formie zdalnej II Edycję Ogólnopolskiego Konkursu „Symulacja Rozprawy Cywilnej” organizowaną przez Studencką Poradnię Prawną KA. Świadczy to o wielkim zaangażowaniu naszych członków w chęć poszerzania swoich umiejętności, bez względu na wszelkie przeszkody. Dzięki zaangażowaniu licznych zewnętrznych sponsorów i patronów, takich jak: Okręgowa Izba Radców Prawnych, Okręgowa Rada Adwokacka, Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydawnictwo C.H. Beck, Szkoła Prawa Procesowego Ad Exemplum, Kancelaria Prawnicza Dentons czy Fundacja Uniwersyteckich Poradni Prawnych, wydarzenie okazało się dużym sukcesem. Decydując się na zaangażowanie w taką inicjatywę, w praktyce demonstrujemy nowoczesne podejście do nauki prawa oraz otwartość na nowe technologie.

Studencka Poradnia Prawna KA nawet w ciężkich czasach pandemii COVID-19, naznaczonych licznymi obostrzeniami i wspólnymi staraniami całego społeczeństwa w walce z wirusem, nie odpuszcza w realizacji obranej przez siebie misji. Studenci pracujący w naszej poradni stale pomagają ludziom ubogim i czują palącą potrzebę niesienia bezpłatnej pomocy prawnej, nawet pomimo wszelkich utrudnień, które nas teraz spotykają. Bezustannie staramy się dotrzeć do osób, które mogą być wykluczone i nie zamierzamy zaprzestać naszych działań. Wykorzystujemy nowoczesne technologie i zmieniamy podejście tak, aby być jak najbardziej przystępnymi. Cały czas dzięki temu w głowach przyszłych prawników formuje się etos pracy *pro publico bono* i wzrasta stopień wrażliwości na kwestie naruszania praw jednostki.